

Uredništvo: Koroška cesta št. 3. Rokopisi se ne vračajo. Upravičeno sprejema naročnino, inšeracije in reklamacije. Zame inšeratom po dogovoru. Za večkratne objave primeren nagrad. Nemožni ekspanzije so poštne preplate. Članki in listni posredniki vreden ljubljane št. 23.000. Telefon inšerban št. 211.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

40. številka.

Ljubljana, dne 5. oktobra 1922.

40. številka.

Škandal!

Odkar vlada našo državo radikalno-demokratsko-samostojna družba, smo doživeli že skoro brez števila škandalov v naši upravi. Da tatove, goljufe in podobne liče nastavljajo za uradnike, na to smo se že navadili, saj je ponarejevalec menic in prijatelj tujega denarja dandanes minister. Kdor še je ohranil vsaj nekaj ta poštenosti in pravičnosti, se čudom čudi, kako je to, da si Pašič in drugi visoki gospodje pustijo očitati skoro teden za tednom, kako so oni ali njihovi otroci ali sorodniki in prijatelji izbrabili svojo službo, svojo uradno oblast v to, da so goljufali in si na krivične načine na stroške države, to je ljudstva, priciganili milijone in stotine milijonov. Vsa ta očitanja vtaknejo mirno v žep, pa še naprej ostanejo v službi in odirajo ljudstvo, kakor bi bilo to popolnoma prav, da v Jugoslaviji v imenu državotvornosti in ujedinjenja ministri in drugi oblastniki uganjajo zločine, za katere bi drugi ljudje dobili dolgoletno ječo ali pa še kaj več. Če je kaj žalostnega v naši državi, je to gotovo najbolj žalostno, da je pri vladajočih osebah izginil popolnoma čut poštenosti, pravičnosti in odgovornosti. Zato pa nima in ne more imeti ljudstvo zaupanje do take uprave. Gospodje se čudijo, zakaj ljudje niso zadovoljni in zakaj zabavljajo čez vlado. Tega ste krivi sami, ker vladate in upravljate državo tako, da mora tudi najbolj mirnemu državljanu zavreti kri, ker vidi, da bi bilo lahko mnogo boljše, ako bi pri vladi imeli več poštene volje in srca za ljudstvo in državo. To se ravno vidi, kako zlo je centralizem: par ljudi tam daleč v Beogradu lahko dela, kar hoče, ljudstvo pa si ne more pomagati, ampak mora razne krivice in nerednosti trpeti in se dati odirati. Če pa kdo s tem ni zadovoljen, pa pravijo, da je protidržen. Kako so včasih naši oblastniki bedasto nerodni, kaže en slučaj iz zadnjega časa, ki gotovo ne bo zaupanja do uprave in države povečal, ampak marsikatero državljana razburil. Prinesel sem včeraj zjutraj pismo na pošto nabiralnico, pismo je bilo frankirano z znamko za 2 kroni in nujno bi moralo včeraj oditi. Popoldne pa mi ga sosedov otrok prinese nazaj ter pravi: na pošti so rekli, da je poštni pot prinesel telegram, da je od danes (25. sept.) naprej poštnina povišana za 100 odstot., da še torej moram pridjati znamko za 2 kroni. Prijel sem se za glavo in mislil, da to ne more biti res, zdelo se mi je tako postopanje neverjetno, nemogoče; moja zdrava pamet mi je pravila: če so že hoteli zvišati poštnino, bi vendar morali to vsaj en teden prej naznaniti, da ljudje o pravem času zvejo za povišanje. Hitel sem na pošto, da se prepričam, jeli res poštna uprava kaj takega storila. Tam mi pokažejo brzojavko, da je od 25. sept. povišana poštnina in že oddana pisma so se morala vrniti, da še dokupijo odpošiljatelji poštne znamke. Zdaj povejte ljudje božji, ali bi kaj takega bilo mogoče tam, kjer vladajo pametni možje? Ne vem, če še je kdo kedaj ljudstvo tako za norca imel. Tako delajo otroci ali pa bebi, ne pa resni možje, kakor bi morali vendar biti ministri. Poštni minister je vendar celi mesec spal, da ni imel časa pravočasno razglasiti povišanja poštnine in je moral to na vse zgodaj brzojavno storiti isti dan, ko povišanje stopi v veljavo. Ta minister pa zasluži red (orden) balkanskega raka ali pa polža prvega stopena, ker zna tako hitro razglasiti svoje odloke, da ti prej v veljavo stopijo, kakor jih mi izvemo. Drugokrat

bode gospod minister gotovo še boljše spal in povišanje razglasil en mesec potem, ko stopi v veljavo, in bo rekviriral vsa pisma in dopisnice, ki so tekom tistega mesca bile oddane na pošto. Se bomo torej doživeli nove čudeže nerodnosti in brezobzirnosti (da ne rečem kaj hujšega) slavnega centralizma, za katerega so tako vneti naši liberalci in samostojneži.

Ven iz moralne propalosti!

Vojna je neprimerno zrahljala vse nežnejše žice koprnečih src vseh slojev narodov. Javna vest in odgovornost je otopela in vspriče vedno rastoče draginje brez vsakega sorazmerja z naraščanjem zaslužka je nastala splošna gonja za — denarjem. Pridobitni krogi, zlasti bujno cvetoče verižništvo in zakotna trgovina, so imeli med vojno in po vojni zlato jamo, iz katere so posamezniki nagrabili razmeroma na lahek način precejšnjega premoženja. Do kakršnih v mirnem času ni bilo tako lahko priti. Brez velikega truda pridobljen denar ni imel za takezvrne vojne dobičkarje in verižnike nobene prave cene. Pilo se je in jelo in uživalo. Slabi vzgledi le-teh so privabili tudi manj tankegovestne ljudi obeh spolov v njihov krog. Nevoščljivost in neukročen pohlep je pognal za zakotno trgovino in verižništvo nesposobne ljudi tudi na pot zločina. In vse to pa je vplivalo tudi na splošno posurovelost in podivjanost. V vseh slojih se pojavlja neko nagnjenje, slično nekulturnim indijanskim običajem, češ, da le tisti kaj velja, ki prinese največ skalpov svojih nasprotnikov na svoj dom. Fant, ki še nikogar ni obdelal s kolom, nožem ali vsaj s pestjo, v očeh enakih surovežev ni pravi fant.

Nizki instinkti, ki majo svoje pravilo v latinskem izreku homo nomini lupus (človek človeka volk), so se vsesali v splošnost s tako močjo, da bo še poznim rodovom ostalo še mnogo naporenega dela, da izrujejo zadnje korenino tega strahovitega zla splošne podivjanosti in nemoralnosti.

Čimbolj napreduje splošno zastrupljenje zdrave narodove krvi, tembolj se peškuje v ozadje Bog, vera in Cerkev. Da, gre celo tako daleč, da tisti, ki so poklicani bdeti nad blaginjo svojega ljudstva, uporabljajo vso svojo državno oblast, ves upravni aparat države in pogled svojega položaja v to, da ubijajo ugled in vpliv Cerkve in duhovništva. Cerkev pa je osvedočena, v ti-sočletju preizkušena in od Boga samega ustanovljena vzgojiteljica narodov. Ona je edino uspešno sredstvo, da izločuje slabo in uvaja dobro. Molitev, vera v Boga in vzgledno krščansko življenje v družini, občini, pokrajini in državi, v kulturi, gospodarstvu in politiki, na socialnem polju in na vseh panogah javnega in zasebnega življenja se mora udeleževati v smislu večnostnih načel Kristusovih.

In kaj opažamo danes? Bog, Cerkev in vera se, potiskuje iz javnega življenja. Ljudje, ki so že zdavnaj iztrgali iz svojih zakrknjenih grešnih src vsako misel na svojega Stvarnika in Sodnika, nimajo nobene vesti več. In taki ljudje se vsiljujejo h krmilu naše s krivjo in s trpljenjem zlepljene države. Okrog te peščice časti in denarja lačne klike se zbira tolpa požrešnih volkov, ki tulijo, da prevpijejo javno vest, da prevpijejo tiste, ki v imenu Boga in po njegovih zapovedih vzgajajo ljudske množice k dobremu, odvrčajo od slabega in uničujejo nizke nagone k slabemu nagnjene človeške duše.

In seme posurovelosti in podivjanosti, vzkliko v bohotno rast pod takim zastrupljenim ozračjem, se širi in poglablja vedno bolj in bolj. Temu škodljivemu plevelu zvesto priliva — kdo? — liberalno učiteljstvo in brezversko sokolstvo. Ti elementi so se v svojem vsega zaničevanja vrednem hlapčevstvu vdinjali za Judežve srebrenike najpodlejšemu režimu. Zakaj? Zato, ker so v njihovih vrstah prevladale strasti, ki imajo svoj vir v neutешljivem pohlepu za uživanjem.

Kdor hodi v cerkev, prejema sv. zakramente in živi po svoji veri in zavesti, ta je zasmehovan in preganjan kakor divja zver. Zasmehovanje in preganjanje vršijo tisti hlapci režima, ki hočejo sedanje neznosno stanje nadaljevati v nedogled, ker jim trenutno nosi materialen dobiček. Vsak idealizem se ubija in mladina, ki je pred vojno bila glavna nositeljica idealnih poletov, ima danes pristržene peroti.

Kam to vodi? Na vešala. To pokazujejo sodni spisi, zlasti pa je posebno svarilno in poučno zadnje zasedanje mariborske porote. Kri na smrt obsojenih lepi na brezvestnih protiverskih gonjačih in hlapcih.

Katoliški shodi, ki so se letos vršili širom naše domovine, so mogočen klic proti brezverskemu zapeljevanju in zastrupljevanju ljudstva. Nazaj k Bogu! Ne drvite za brezverskimi zapeljivci v časno in večno pogubo! Boj, ki so ga izzvali nasprotniki vere in ljudstva, sprejemamo! Tisoči in tisoči bojevnikov stoji iz naše narodne in požrtvovalne duhovščine, pesti se dvigajo, pripravljene, da na en sam klic izrujejo strup iz našega naroda.

Zato bolj ko kedaj prej zahtevamo avtonomijo Slovenije, verski pouk v vseh solah, iz katerih mora izginiti vsak protiverski duh. Ni dober pastir tisti, ki trpi med svojimi ovčicami garjevega ovna iz slabo umevane krščanske ljubezni do bližnjega. Garjevo ovco je treba izločiti in, če je upanje za ozdravljenje, ozdraviti jo, sicer pa iz usmiljenja do nje in do zdravih njenih tovarišič — ubiti. Druge poti ni in ne more biti.

Pred vsem pa je treba v našem ljudstvu vzbuditi zavest samopomoči. Naj ne bo krščanske hiše, v kateri bi se čital ali celo plačeval brezverski list! V vsako pošteno družino spada le in edino krščanski list! To načelo se mora povsod in vedno, vztrajno in dosledno izvajati, pa nam ne bo treba obupavati nad bodočnostjo našega ljudstva.

V jedru zdravo naše ljudstvo je danes preživelo težko krizo, ki jo je izzvala nemoralna in vsega preziranjna vredna žerjavščina, mati korumpirane samostojne stranke izdajalcev ver in ljudstva. Ponosno plapolala zastava Kristusova, okrog katere se zbirajo množice vernega ljudstva. Vrste krščanske SLS se množe iz dneva v dan, naša mladina pa se krepko oprijemlje odresilne orlovske ideje.

Naprej za Boga in domovino!

Novi neposredni davki.

Samostojna stranka je na vseh svojih shodih zatrjevala, da je samo zaradi tega v vladi, da doseže izjednačenje davkov in da bo odstopila, ako se ji to ne posreči. No, samostojnežem ni treba izstopiti iz vlade. — kajti prvi korak do izjednačenja je storjen. Pred nami leži »predlog zakona o neposrednih davkih«, ki ga je narodni skupščini predložila sedanja vlada, torej tudi naši samostojneži in demokratje. Za izjednačenje posrednih zakonov še ni predloga, torej še bo tukaj na-

Iz torbice starega strica.

Gospod urednik! Mislim, da mi ne boste zamerili, ako Vam pošljem nekaj vrstic. Ne bote zvedeli Bog ve kaj novega, a rad bi Vam in čitateljem včasih iz svoje torbice, svoje torbice, nekako, podal kako misel, ki roji v naših kmetskih glavah, nekatere nazore, želje in pritožbe, kakor se sosedje o njih večkrat pomenkujejo in razpravljajo. Ne bom pa tudi hud, če jih vržete v svoj koš.

I.

Balkanske zmešnjave.

Cudili se bote, da najprej pišem o Balkanu. Toda, kaj smo mi zdaj tudi državljani države, ki sega daleč dol na Balkanski polotok. Balkan je nekaj politični ognjenik; koliko vojsk je že bilo na Balkanu, tudi svetovno vojsko je neposredno vnela iskra iz balkanskega ognjenika. In zopet se je začel tresti ta ognjenik, zopet se govori o vojski. Turki, ki jih je svetovna vojska pregnala iz Evrope, iz Balkana, se hočejo zopet vrniti, zopet bi si bili sosedji. Srbski oblastniki so pred meseci v Bolgariji grozili s kanoni, ob albanski meji smo dolge mesce imeli boje in nemire. Zdaj nas vabi Grčija, da bi ji pomagali zoper Turke, Rumunija, da bi ji prišli na pomoč zoper Rusijo. Iz vsega tega tudi mi preprosti ljudje, ki nam skrivnostno tako imenovane visoke politike niso znane, spoznavamo, da še na Balkanu, (kakor tudi drugod po svetu) vedno vre, da še ni pričakovati

trajnega miru. In vendar si vsi želimo trajni mir, ki nam je neobhodno potreben. Kako bi naj zlasti balkanski narodi, ki so zaradi neprestanih vojsk in vednega nereda in nemira že toliko trpeli in zaostali za drugimi narodi, prišli vendar do miru? Ko smo se zadnje nedelje o tem pogovarjali, smo prišli do tega zaključka. Če govori človek s kom izmed kmečkega in delavskega ljudstva, bo vsak rekel, da mu ni za vojsko, da noče drugemu, ki malo drugače govori, delati krivice in mu vzeti svobode, da hoče z drugim v miru živeti. Tako misli srbsko ljudstvo, tako slovensko in hrvatsko, tako tudi bolgarsko in macedonsko ljudstvo. Ljudstva bi rada v miru živela, njim ni za prepir in boje, saj so že dovolj trpela. Da ni na Balkanu miru so krive poleg velesil razne vladarske družine in nekaj bogataških velikašev, ki v nerednih in vojnih razmerah lažje odirajo ljudstvo in še dobivajo denar od velesil. Zato bi bilo potrebno, da bi se povsod na Balkanu ustanovile velike ljudske stranke kmetskega in delovnega ljudstva, ki bi stopile v stik in dogovore med seboj ter se pogovorile, na kaki podlagi bi se ustanovila velika balkanska (oziroma jugoslovanska) ljudska država, v kateri bi ljudstva imela največjo politično, gospodarsko in socialno svobodo. Ustava te ljudske države bi morala biti taka, da bi vsi posamezni deli: Bolgari, Srbi, Hrvatje, Slovenci, Macedonci (znabiti tudi Albanci) imeli popolno avtonomijo, da bi bilo nemogoče, drugega tlačiti in ovirati v razvoju. Ali bi bila ta ljudska država monarhija ali republika, naj bi odločilo ljudstvo po-

polnoma svobodno. Ravno tako bi naj ljudsko glasovanje odločilo, ali hočejo posamezni narodi to ljudsko državo kot zvezo balkanskih (jugoslovanskih) držav, ali kot enotno državo z obširno avtonomijo ali samoupravo za posamezne dele. Zdaj, ko se hočejo že spet Turki vrniti na Balkan, bi bila najboljša priložnost, pa tudi nad vse potrebno, da bi vstali balkanski narodi in rekli: mi ne potrebujemo ne Turkov in ne Grkov, ne jerobstva Angležev ali Francozov, mi hočemo: Balkan naj bode Balkancev, mi hočemo močno skupno državo, mi ne potrebujemo in nočemo več vojske in prepira, ki ga netijo razne vladarske rodovine in njihovi agenti, ampak hočemo, da se ljudstva med seboj sporazumejo in ustvarijo veliko ljudsko državo, v kateri naj bo enakopravnost, pravičnost in svoboda. Pred tako ljudsko državo bodo tudi zunanje države imele respekt. Mi smo prepričani, da se bode prej ali slej naša misel uresničila: čimprej se bo to zgodilo, tem bolje za vse. Naj bi voditelji ljudskih strank ne zamudili sedanjega ugodnega trenutka ter nemudoma stopili v medsebojni stik. Vrnitev Turkov v Evropo bi morebiti s tem preprečili, ljudstva bi se mogla bolje razvijati, Balkan bi ne bil več ognjenik, ampak bi se pomiril. Seveda kak liberalen ali samostojen centralist bode rekel: to je protidržavno. Mi pa mislimo tako: kar ljudstvo želi in kar je ljudstvu potrebno in koristno, to ne more biti protidržavno, ker država je zaradi ljudstva in ne ljudstvo zaradi države. Država je črevelj, ljudstvo je noga, a črevelj se mora delati po nogi, ne pa noga po čreveljih.

...je Madžarska velika neenakost med našimi, srbskimi, ...

...Predlog o neposrednih davkih je sprejel na svoje ... do končnega uzakonjenja torej tudi oblagoslov sa ...

...Pomenjena samostojnežev bi naj bili od leta 1921 ... deli enotni davki v celi Jugoslaviji: 1. zemljiški, 2. ...

...Zemljiški davek: V členu 18 stoji: Od 1. januarja ... 2% se imajo vsi katastrski prihodi prevesti na dinar ...

...Hisi davek: Gl. 47 govori: V vaseh, ako služijo ... gradbe za stanovanje kmetov in služinčadi, se vzame ...

...Davek na podvzvetja in obrt: Gl. 76. V ime davka na ... podvzvetja in obrt se plača 10 odstot, to je 10 dinarjev ...

...Davek na obresti in rente: V ime tega davka se pla ... 10 odstot, to je deset dinarjev davka od sto dinarjev ...

...Davek na delo: Davku na prihod od dela podlazi ... prihod, ki se dobiva od brezimovinskega samostalnega ...

...Dohodnina: Takozvanega neodbačenega dohodka ... (ekstistenčni minimum) ni, ampak se do 5000 čistega ...

...Imovinski davek: To je davek na premoženje, in ... ni enkratni, ampak vsakoletni. Na ime tega davka ...

...Le v kratkem smo seznanili naše čitatelje z novimi ... avnim programom naših samostojnežev in demokra ...

II.

...Večkrat smo se pogovarjali o tem, kaj je potrebno ... kmetkemu stanu. Govor je nanese tudi na zadrudnis ...

...Ko sem nedolgo tega imel opravke v mestu, sem ... slučajno srečal s sorodnikom, ki je uradnik v neki ban ...

...Predlagani davki so program samostojneže v du ... (okratov pri prihodnjih volitvah. Da se kmalu vidimo ...

Naša zborovanja.

...Sv. Jurij na Pesnici. Dne 1. oktobra sta imela tu ... (pohod poslanca Roškar in Žebot. Pevi je krasno in ...

...Resolucije, sklenjene na shodu SLS pri Sv. Jurju ... ob Pesnici, dne 1. oktobra 1922: 1. Odbiravamo neustra ...

...Meziška dolina. Nedelja, 1. oktobra je bila za nas ... dolino »politična« nedelja v pravem pomenu besede ...

...uporablja za potrebe kmetijskih ljudi, da dobiček, ki se ... s tem denarjem dobi, ostane doma in uporablja za do ...

...Večkrat sem se rekel kakemu zaslepljenemu člove ... ku, ki svoj denar nosi v banko ali mestne posojilnice ...

...v vsakih letnikih 1893, ko so se dve leti in tudi več ... stihli v preprogi Avstriji, o garnizijskih slovenskih vo ...

Iz poglavja o narodnem gospodarstvu.

OPAZKE K VINSKI LETINI.

...Vsi septemberskega deževja je prišlo grozdje de ... loma gudi. To je zaskrbelo maceskaterega vinogradnika ...

...Kdor ima toliko korajže, da in odlašati s trgovanje ... bo zlasti v žalnih sortah dosegel kvaliteta vina. —

...Dosedaj se je doma močno povpraševalo po dobrih ... vinih. Ker pa imamo letos dobro sušno letino, se bodo ...

TRGOVINA Z ŽITOM.

...Ze nekaj časa vlada na zagrebškem trgu nastoj ... trgovine z žitom. Pričakovanje, da se vrednost denarja ...

...Prišlo v Zalta, C. S. R., dne 21. septembra 1922. ... Cenjeno Hmeljarsko društvo v Zaltu.

...Sprejel sem Vaše zadnje poročilo — a žalibog vam ... o hmeljski trgovini ne morem kaj več poročati, kako ...

BMELEJ.

...Naš okoliš je letos pridelal 70—80.000 stonov stov ... (po 50 kg); vseh tega imamo še 5000 stonov hmeljskega ...

...Pametnega izgovora, zakaj naj bi mi nosili svoj ... denar namesto v listnate inje zveče, ne najdem. V ...

...Sicer pa lahko doma založiti denar pod iznajdljivim i ... menom, da nihče ne ve, čigav je. Ti in drugi izgovori ...

...S tem bono pomagali kmetkemu stanu do moči in neodvisnosti in ... tako koristili tudi samemu sebi.

11.000 mark za 50 kg. Vrhu tega pa še vprašanje uvoza hmelja v Nemčijo ni rešeno.

Vsa kupčija je mirna in se plačuje za prama po 600 č. K. za sekunda po 500 č. K. — Kupuje se pa tudi po 450 in 400 č. K. za 50 kg. Mnogo občin je že razprdu jih. Drugega Vam nimam poročati. Veselilo bi me, ako bi mi hoteli poročati, kako je v Jugoslaviji s hmeljsko kupčijo.

S slovanskim pozdravom

A. Černy, l. r.
ravnatelj Zveze hmeljarskih društev.

DR. JANEZ EV. KREK.

(Ob petletnici njegovega spomina).

Dne 8. oktobra 1917 ob 10. uri zvečer je oče slovenskega ljudstva, veliki sin naše lepe domovine zatisnil svoje dobrotljive oči v St. Janžu na Dolenjskem. V času ko smo najbolj potrebovali njegovega velikega duha in neustrašene besede ter krepke roke, ga je Gospod poklical k sebi. Težko je bilo slovo vsega našega ljudstva od svojega učitelja in voditelja, čegar krepka osebnost je odsevala širok naš domovine in preko njenih meja kakor zvezda, ki naš rod vodila je. Ta zvezda pa ni ugasnila in še mogočnejše se je zasvetila v njegovih delih in naukih, ki bodo ostali med nami, dokler bo človeštvo. Besede, ki jih je izgovoril njegov zvesti tovariš in njegov vredni naslednik dr. Korošec ob odprtem grobu pred mnogoštevilnim narodom, veljajo še danes in bodo veljale do konca sveta: «Tvoja usta ne morejo več govoriti, a vendar mi slišimo Tvoj glas, Tvoje besede. Govorijo nam jih Tvoja dejanja in Tvoji nauki, govorila nam jih bodo, če bo tudi Tvoje telo že davno strohnelo. Tvoje življenje je bila visoka pesem ljubezni do lastnega naroda. Videl si, da je ta narod ubog, zato si mu skrbel za kruh, videl si, da je zanemarjen, zato si mu skrbel za prosveto, omiko. Videl si, da je vkovan v verige, da ni prost, da je tlačan! Gonili so nas po ječah z hajneti, pljuvali na nas in nas suvali — tuji! Tedaj se je zamislil Tvoj duh v veliko idejo narodnega zedinjenja in osvobojenja, spoznal si, da je v trpljenju in krvavljenju narod postal zrel, da se zavzame za ustanovitev svobodne, neodvisne, jugoslovanske države! Bil si naš stebeni mojster pri veliki narodni stavli. Slišim Tvoje besede: Veliko oporoko Vam zapuščam, ustanovitev svobodne, neodvisne jugoslovanske države. Idite, bodite složni in delajte vsak na svojem mestu».

Te dr. Koroščeve besede imejmo tudi sedaj, ob petletnici dr. Krekove smrti pred očmi in pomnimo, da boj za svobodno in neodvisno jugoslovansko državo v Krekovem smislu še ni dobojevan!

Politični ogled.

Država SHS.

Za vladno zvezo med radikali in demokrati ni več rešitve. Pašič je menda to sam uvidel in zato je zavlačeval svojo vrnitev, dokler je le mogel in ko se je končno vrnil, ni niti poskušal, da zopet zlima in zveže vsa podrtja. Spojitev njegovih in Pribečičevih pristašev v eno stranko se najbrž ne bo posrečila. Radikalcev Vojvodine, ki so imeli v nedeljo svoj šhod v Somboru, so se odločno izjavili za ločitev od demokratov in za revizijo ustave po Protičevem načrtu.

V Beograd prihajajo neprestano odposlanci s pritožbami in zahtevami iz vseh slojev in krajev in tudi protestni shodi so na dnevnem redu. Vlada pa pusti tudi vse v nemar. Uradniško vprašanje se ne reši, za invalide se ne briga, revne pokrajine so brez pomoči, železniški promet je na tleh, poštni tudi ni kaj prida in tako je vladna skrb posvečena samo še obstoju današnjega režima ter spekulantom in fašistom, ki so z njim v zvezi. To svedoči tudi policijska prepoved shoda, ki so ga za nedeljo sklicali akademiki proti fašistom v Beogradu.

Pereča vprašanja glede draginje, pasivnih krajev, uradništva in drugega so prodrli že do dvora in kralj kliče k sebi razne ministre, da se z njimi posvetuje. Pašič je pa potišnjen nekako v ozadje in težko, da bi sestavil novo vlado. Za danes je sklican predsednik skupščine zopet skupščinsko sejo, vladna klub pa že dolgo zborujeta, samo da je radikalski precej enotnega mišljenja, da je treba odriniti demokrate, dočim je v demokratskem največji razdor in nesloga.

Kako sta vozila Pašič in Ninčič v zunanji politiki, se še sedaj ne ve. Pravijo, da sta skregana, ker je bil Ninčič za bolj pomirjevalno in miroljubno stališče, dočim je Pašič kar ponujal Angležem našo vojsko proti Turkom. Da bi proslavili svojo zunanjo politiko in politiki, so vladni listi trdili, da bo dr. Ninčič izvoljen v Ligo narodov, sedaj, ko so se volitve res izvršile, je bil pa izvoljen — kitajski kandidat.

ORIENTSKO VPRAŠANJE.

Kemal-paša ne odneha, z zmago nad Grki je popolnoma utrdil svoje stališče in celo njegov nasprotnik Enver-paša, ki je bil zadovoljen z «mirom» antante ter se je dolgo bojeval proti angorski vladi in proti Rusiji, je moral odnehati. Sovražnosti proti Rusiji je že ustavil. — Ruski komisariat za zunanje zadeve snuje zvezo med Rusijo, Turčijo, Perzijo, Buharo, Afganistanom in Mongolijo. V tem smislu so uobili ruski predstavnik pri perzijski, buharski, afganistanski in mongolski vladi navodila. Pričakuje se, da bo tudi angorska vlada storila enak korak v svrhu ustanovitve velike «vzhodne antante».

Rusija ima na Kavkazu pripravljeno močno vojsko. Druga donska divizija in razni vojni oddelki z Volge so bili v zadnjem času tja poslani.

Anglija bi rabila za vojno s kemalisti 400.000 vojakov, teh pa nima na razpolago. Svojo stalno vojsko ima razdeljeno po Irski in po kolonijah ter je ne more odpoklicati, iz kolonijalnega sveta bo pa vojaštvo zelo težko dobila, ker je že vse prevel duh islamskega pokreta. Razumljivo je torej, zakaj Anglija našo vlado hujska in vabi k vojni politiki. Rusija je bila prisiljena nastopiti proti angleški grabežljivosti, ker ne more dovoliti angleške nadvlade nad morskimi ožinami in ker ji vse to narekuje stališče ruskih zahtev po Dardanalah.

Francoski posredovalec Bouillon je obiskal Kemal-pašo. Na tem sestanku sta obravnavala načrt bodoče predkonference v Mudaniji, ki temelji na naslednjih treh točkah: 1. Razdelitev Trakije. 2. Grki zapuste Trakijo. 3. Upravo v Trakiji prevzamejo organi turške nacionalistične vlade.

RUSIJA IN POLJSKA.

Ruski komisar za zunanje stvari Čičerin je dospel pred kratkim na Poljsko in konferiral z zunanj. ministrom Narutowiczem in min. predsednikom Nowakom. V razgovoru s predsednikom vlade je Čičerin razpravljal o poglobitvi gospodarskih odnosov med Rusijo in Poljsko. Pri tej priliki je Nowak opozoril Čičerina na dejstvo, da se poljsko-ruska mirovna pogodba ne izvaja pravilno, posebno, kar se tiče vračila lastnine poljskih državljanov v Rusiji. Vzpostavitev rednih odnosov med obema državama je po njegovem mnenju odvisno od pravilne rešitve tega vprašanja. Čičerin je sporočil, da je vprašanje vrnitve poljske lastnine zelo komplicirano, da pa upa, da se bodo vse težkoče premagale. Oba državnika se strinjata v tem, da zahteva sedanji položaj, da se ohrani in ojači mir v Evropi, posebno pa med Rusijo in Poljsko.

PRI MALI NEDELJI

se vrši v nedeljo, dne 15. oktobra 1922
SVEČANOST NAŠIH ORGANIZACIJ
po tem-le vspredu:

Ob pol 8. uri zjutraj zbirališče pri g. županu v Bučkovcih. — Ob pol 9. uri sv. maša, nato pridiga (č. g. dr. J. Hohnjec).

Po cerkveni slavnosti SHOD SLS na prostem pri cerkvi. Govori narodni poslanec dr. Josip Hohnjec in drugi. Po zborovanju posvetitev župnije presv. S. Jezusovemu. Po večernicah nastop Orla iz ljutomerskega okrožja. Vabimo domačine in sosede k obilni udeležbi.

Slavnostni odbor.

Tedenske novice.

Shoda Slov. ljudske stranke sta v nedeljo, dne 8. oktobra, po prvem cerkvenem opravilu na Breznu, po drugem pa na Remšniku. Govorita poslanec dr. Hohnjec in urednik Golec.

POGREB P. PETRA NOVAKA.

Veličasten je bil pogreb očeta Petra v Slov. Bistrici. Četrtek, 28. septembra popoldne je bil lep topel dan. Mesto se je odelo v žalostno lice. Petrovi prijatelji in častilci so prihajali od vseh strani. Požarna bramba, čitalnica, županska in Kmetiska zveza ter mnoga druga društva so prišla skoro korporativno. Vse župnije bistriškega okraja so poslale zastopnike, dasiravno je ljudstvo imelo polno dela. Pred hišo žalosti so pevci zapeli «Slovo», nakar se je točno ob pol 5. uri začel pomikati veliki spreved po mestu na pokopališče. Na čelu je korakala požarna bramba, nato č. duhovščina pod vodstvom č. gg. dekana Cerjaka, dr. Jerovška in dr. Medveda (skupno 10). Za krsto sorodniki in številni zastopniki: gg. okrajni glavar dr. Lajnšič, okrajni šolski nadzornik Lichtenwallner, občinski zastopi celz župnije, župani iz okraja, zastopnik SLS in Jugoslov. kluba Fr. Žebot, Obrtna zveza, dr. Ravnik iz Maribora, celokupno uradništvo iz Bistrice ter dolga vrsta meščarov in okoličanov vseh stanov.

Pokopališče v Slov. Bistrici leži na prijazni višini severno od mesta. Od tam je sijajen razgled na mesto in velik del bistriškega okraja. Tu je bil skopan v sredini mirodvorja grob za našega očeta Petra. Po končanih obredih in molitvah sta govorila Novaku v slovo dr. Pučnik v imenu Bistričanov, a narodni poslanec Žebot v imenu Slov. ljudske stranke in njenih organizacij. Slavil je očeta Petra kot iskrenega, kremenitega rodoljuba in neustrašnega borca za pravice slovenskega naroda. Novak je bil sin Beneške Slovenije. K nam je prinesel živ ogenj narodne zavesti. Njemu gre velika zasluga, da se je naš narod od Mure doli zavdal svoje narodnosti in da se je osvobodil. Peter je za narod trpel in tudi mnogo žrtvoval. On pa je bil tudi zvest sin katoliške cerkve. Ni se sramoval katoliškega prepričanja. Svoji stranki je ostal vedno zvest. Peter je bil skala. On ni menjaval svojega prepričanja. Očeta Novaka pa je posebno ljubilo in spoštovalo prebivalstvo celega okraja kot svojega voditelja in svetovalca. Če kdo na Slovenskem, zaslužil bi si Peter Novak odlikovanje za njegovo več kot polstoletno nemorno delo za narod, za njega svobodo in dobrobit. Namenjeno mu je bilo kraljevo odlikovanje, ko je že ležal na bolniški postelji, a usoda je preprečila starčku to veselje. A Peter je ponesel s seboj v greb in v večnost še višje odlikovanje: ljubezen in spoštovanje ljudstva ter dobra dela. Počivaj Peter sladko v slovenski zemlji, katero si tako iskreno ljubil! Slava tebi oče Peter! — Pevci so zapeli nagrobnico in mi smo se žalostni razšli.

Litija nedolžnosti je po izjavi predsednika Pirca njegov tajnik g. Lah. Ni strankar, ne politik, ampak samo nedolžna tajniška ovca. Odbornik Verstovšek je

namreč protestiral proti noticam v «Kmetovalcu», ki imajo edini namen, podpirati sedanjo falitno samostojno politiko. Take notice ne spadajo v uradno glasilo kmetijske družbe. Ko je navedel konkretne slučaje, je bil Pirce seveda na dopustu, tajnik Lah pa prenedolžen, da bi spravljal take notice v list. Bog ve, kako se je to zgodilo? Pa še pravijo, da se ne godijo več čudeži!

Samostojni so pri zadnji seji rekli, da imajo večino in da bodo vladali, kakor bodo sami hoteli. Tega jim ne moremo zabraniti; nikdar pa ne homo odobraval protiljudska in protipostavna delovanja, kakor zadnjič, ko so nasilno preprečili zrebanje na podlagi § 18 naših starodavnih pravil Kmetijske družbe.

Samostojni ovaduh. Pri Sv. Marjeti je cela fara nagnala Mermoljo, Dobnika in Lipovška, ko so hoteli prodajati samostojno gnulobo. Lipov Tuna sedaj lazi kot polit. kužek okoli in pravi, da bodo vsi «klerikalci», ki niso hoteli poslušati Mermolja in Dobnika, prišli pred sodišče. Prvi bo tožen jareninski kmet Gungl, drugi župan Senekovič, tretji Hlešič, četrta Januš in tako po vrsti dalje. Tuna išče sedaj priče. Postopanje samostojnežev se kaže v pravi luči, ki osvetljuje njih duše. To so res pravi «prijatelji» ljudstva in prav je imelo naše ljudstvo, da jih je vrglo na gnojišče. Gorej našti naši so spoštovani v celi okolici. Lipovšek in Mermolja niti nista vredna, da bi jim šla za «štifelpucerje». A kokor se je samostojnežev držala pri Marjeti smola, tako se jih drži tudi tukaj. Poučili smo se namreč, da Samostojna svojega shoda dne 24. septembra pri Marjeti politični oblasti sploh naznanila ni. — Torej je Lipovškovo veselje, da bi spravil naše ljudi radi razbitja shoda v «kajho» prezgodnje in prazno.

Samostojni ovaduh. Znano je, da je ljudstvo na Slov. Stajerju, posebno v Slov. goricah zavrglo samostojne glavarje, ker so zakrivali sedanji obupni položaj kmetijskega in delavskega ljudstva. Znani vertojbski debeluhar Mermolja je užaljen in togoten pobral sedaj najgrše orožje, ki ga more uporabiti kak penzioniran politik. Šel je med denuncijante, ovaduhe, med barabe najgrše vrste. Pri Sv. Marjeti ovaja kmete sodniji, ker ga niso marali poslušati, katoliško misleče učiteljice naznanja v Beograd kot «nemškutarice». Mož iz Vertojbe gre še celo dalje. Dasiravno je gnusobni Mermoljev ovaduški način še danes zastrt s pajčolanom javnosti, vendar vedno se ne bo skrival v beograjski in ljubljanski temi. A eno rečemo: Mermolja bo hodil s svojim umazanin vrcem po vodo, da se bo razbil. — Najgrši, da najbolj gnusni je človek, ki je denuncijant (ovaduh), saj že Nemeč pravi: «Der grösste Schuft in ganzen Land, ist und bleibt der Denunziant». (Največji podlež v celi deželi je in ostane denuncijant). Da je ta človek brez vsake vesti, to smo znali, a da je Mermolja padel tako globoko, tega nismo verjeli. Po Mermoljevih stopinjah stopata tudi Drogenik in Lipovšek. A mi si drznemo zapisati ta-le odstavek: Ne sodniji, ne hajneti, ne ječe an druga nasilja, ki jih zovete na naše moze, ne bodo pomagale vam do zmage. Vas podleže je narod ze obosil. Razumete?

Drogenik laže. V «Kmetijskem listu» piše poslanec Drogenik sam sebi slavospev o shodu pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Mi tu v St. Lovrencu pa vam povemo, da je imel Drogenik pri Autorju samo 13 oseb. In ta shod imenuje ta samostojna kreatura sijajno manifestacijo «samostojne» misli na Pohorju! Mi Pohorci imamo od svojih očetov staro pravilo: «Kdor laže, ta tudi — — —».

Junak Mermolja, ki ga ljudstvo nikjer več ne mara, si pomaga, kakor si pač more. V «Kmetijskem listu» pravi, da je vest o nameranih manevrih neresnična. Vertojbskemu Ivanu ni ljubo, da so ravno poslanci Slovenske ljudske stranke z odločnim nastopom preprečili nameravane manevre v Slovenskih goricah. Njegov kolega in somišljenik, znani Drogenik pa je v finančnem odboru glasoval za manevre, ki bi naj stal 30 milijonov. Razumemo, da Mermolji, ki je največji junak pod solncem, ne diši to naše razkritje. On in Drogenik bi menda rada videla, kako bi vojniki na vajah mandrali «klerikalne» Slov. gorice! Res namreč je, da so oddelki oficirjev v ozemlju med Muro in Dravo avgusta meseca cele 14 dni ogledovali ozemlje za vojaške vaje. Mermolja, Mermolja, daleč si zabredel!

Dr. Kukovec shod v Prevaljah je bil tako sijajen, da se ga je udeležilo celih pet Prevaljčanov. To je res «velik» uspeh. Ko se je Kukovec po «shodu» odpeljal v Libelice na narodno slavnost, ga tam ljudje niso hoteli poslušati.

Nasilje napram katoliškemu učiteljstvu. Te dni je bila cela vrsta katoliško mislečih učiteljic in učiteljev — definitivnih — na brzojavno zahtevo ministrstva in Višjega šolskega sveta vržena iz svojih mest. Neka zagrizena in podla politična pokveka je najboljšje učiteljic in učiteljice ovadila, da so «nemškutarili». Vlada upotreblja nasilje proti našincem. Vse posamezne slučaje si bomo zapomnili in ob svojem času ovaduhe «nagrdili».

Poslanec Pušenjak je vložil upit na ministra pošte in brzojavca radi odpuščenih poštnih uradnikov v Prekmurju, ki so naši državljanji, v zadevi pokojnine; na ministra šume in rude radi razglašanja okrajnega glavarstva v Prevalju, s katerim onemogoča kleščanje iglastega drevja, katero se že od pämtiveka brez škode za gozdno gospodarstvo vrši.

Poslanec Jož. Klekl je vložil upit na ministra za vojno in mornarico v katerem zahteva, da se vojakom iz Prekmurja, ki služijo v Otočacu v Macedoniji, koji 1 se je vsa civilna obleka v vojaškem skladišču «izgubila» plača odškodnina za zapravljeno obleko.

«Dijaška večerja» in «Dijaška kuhinja» v Mariboru sta začeli deliti obed in večerjo. Prosilcev je veliko, sredstev pa malo. Prosimo posebej za živila. S tem je

...je Madžarska velika neenakost med našimi, srbskimi, ...

...Predlog o neposrednih davkih je sprejel na svoje ... do končnega uzakonjenja torej tudi oblagoslov ...

...Pomenjena samostojnežev bi naj bili od leta 1921 ... do deli enotni davki v celi Jugoslaviji: 1. zemljiški, 2. ...

...Zemljiški davek: V členu 18 stoji: Od 1. januarja ... 2% se imajo vsi katastrski prihodi prevesti na dinar ...

...Hisi davek: Gl. 47 govori: V vaseh, ako služijo ... gradbe za stanovanje kmetov in služinčadi, se vzame ...

...Davek na podvzeta in obrt: Gl. 76. V ime davka na ... podvzeta in obrt se plača 10 odstot, to je 10 dinarjev ...

...Davek na obrsti in rente: V ime tega davka se pla ... 10 odstot, to je deset dinarjev davka od sto dinarjev ...

...Davek na delo: Davku na prihod od dela podlazi ... prihod, ki se dobiva od brezimovinskega samostalnega ...

...Dohodnina: Takozvano neobdanečnega dohodka ... (akzistenčni minimum) ni, ampak se do 5000 čistega ...

...Imovinski davek: To je davek na premoženje, in ... ni enkratni, ampak vsakoletni. Na ime tega davka ...

...Le v kratkem smo seznanili naše čitatelje z novimi ... avnim programom naših samostojnežev in demokra ...

II.

...Večkrat smo se pogovarjali o tem, kaj je potrebno ... kmetu. Govor je nanese tudi na zadrugništvo. G. župnik nam je večkrat pri taki priložnosti go ...

...Ko sem nedolgo tega imel opravke v mestu, sem ... slučajno srečal s sorodnikom, ki je uradnik v neki ban ...

...Predlagani davki so program samostojnežev v du ... (okratov pri prihodnjih volitvah. Da se kmalu vidimo ...

Naša zborovanja.

...Sv. Jurij na Pesnici. Dne 1. oktobra sta imela tu ... (shod poslanca Roškar in Žebot. Pevi je krasno in ...

...Resolucije, sklenjene na shodu SLS pri Sv. Jurju ... ob Pesnici, dne 1. oktobra 1922: 1. Odbiravamo neustra ...

...Meziška dolina. Nedelja, 1. oktobra je bila za naše ... dolino »politična« nedelja v pravem pomenu besede. ...

...operabilja za potrebe kmetov ljudi, da dobiček, ki se ... s tem denarjem dobi, ostane doma in uporablja za do ...

...Večkrat sem se rekel kakemu zaslepljenemu člove ... ku, ki svoj denar nosi v banko ali mestne posojilnice: ...

...v sponkice letnikov 1893, ki so se dve leti in tudi več ... stihli v prejšnji Avstriji, o garnizijskih slovenskih vo ...

Iz poglavja o narodnem gospodarstvu.

OPAZKE K VINSKI LETINI.

...Vsled septembarskega deževja je prišlo grozdje de ... loma gudi. To je zaskrbelo maesikaterega vinogradnika ...

...Kdor ima toliko korajže, da in odlašati s trgovanje ... bo zlasti v žalnih sortah dosegel kvaliteta vina. —

...Dosljej se je doma močno povpraševalo po dobrih ... vinih. Ker pa imamo letos dobro sušno letino, se bodo ...

TRGOVINA Z ŽITOM.

...Ze nekaj časa vlada na zagrebškem trgu nastoj ... trgovine z žitom. Pričakovanje, da se vrednost denarja ...

...Rz nima kupcev triti za ceno 1400 kron: Za oves je pra ... rej kupcev, ki ga plačujejo po 1200 krón. S koruzo je ...

...Ameriška moka je na trgu v manjših količinah in je po kakovosti slabšija ... od naše domače moke. Pričakuje se ustaljenost cen, ...

BMELEJ.

...Pisano v Zalca, C. S. R., dne 21. septembra 1922. ... Cenjeno Hmeljarsko društvo v Zalca.

...Sprejel sem Vaše zadnje poročilo — a žalibog Vam ... o hmeljski trgovini ne morem kaj več poročati, kako ...

...Naš okoliš je letos pridelal 70—80.000 stotov stov ... (po 50 kg); vrb tega imamo še 5000 stotov hmeljskega pri ...

...jih, če pa se tam, kjer bi se lahko otresel komande dru ... jih, tega ne stori, ampak svoj denar in tujim svojo sa ...

...Pametnega izgovora, zakaj naj bi mi nosili svoj ... denar namesto v listin, ni tuje zveče, ne najdem. V ...

...Sicer pa lahko doma založi denar pod iznajstjenim i ... menom, da nihče ne ve, čigav je. Ti in drugi izgovori ...